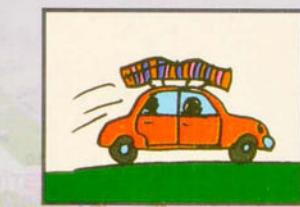

Rigas detektīvs

3.notikums
**VILTUS
SLIMNIEKS**

4.notikums
**KĀ SAGATAVOTIES
MĀGISTRA DARBAM jeb katrai
grāmatai ir sava vieta**

2

Daina Nītiņa, Vineta Vaivade

Rīgas detektīvs

2

Izdevums tapis ar Eiropas Savienības, Dānijas, Kanādas, Nīderlandes,
Norvēģijas, Somijas, Zviedrijas un UNDP finansiālu atbalstu.

UDK 811.174(075)

Ni 924

RĪGAS DETEKTĪVS

Autores: *Daina Nītiņa, Vineta Vaivade*

Mākslinieks: *Modris Adumāns*

Redaktore: *Ilva Ieviņa*

Tehniskā redaktore: *Ilga Āķe*

Projekta vadītāja: *Brigita Šiliņa*

Šie materiāli top sadarbībā
ar LATVIJAS RADIO un
Eiropas Padomes finansējumu

© 2002, LVAVP

Salikums SIA «Vārds».

Iespistas a/s «Poligrāfists»,

K. Valdemāra ielā 6, Rīgā, LV 1010.

ISBN 9984-9344-7-0 (komplekts)

Saturs

3. notikums

Viltus slimnieks 5

4. notikums

**Kā sagatavoties maģistra darbam
jeb
katrai grāmatai ir sava vieta 21**

3. notikums

Viltus slimnieks

Slimnīcā pirms apendicīta operācijas pazūd juvelieris. Mežagailis izsaka versiju: varbūt slimnieks ir nolaupīts, lai dabūtu izpirkuma naudu. Mežagailim ir interesanti jaunumi. Pazudušo slimnieku atrod medmāsa. Izrādās, ka Boriss negrib šķirties no savas sievas.

1. daļa

JURIS Cienījamie radioklausītāji! Šodien mēs esam policijā.

LIDIJA Mēs atrodamies Jāņa Mežagaila kabinetā.

MEŽAGAILIS Labdien! Ľoti priecājos, ka esat pie manis. Tepat sēž arī Ilze.

LIDIJA Paklau, es dzirdēju, ka slimnīcā ir pazudis slimnieks??!

JURIS Jā, par to raksta kriminālvēstis. Pirms apendicīta operācijas no slimnīcas ir aizbēdzis pacients. Savā dzīvoklī viņš nav ieradies.

LIDIJA Nav mājās?! Mežagaila kungs, kur tad viņš ir?

MEŽAGAILIS Nu... pagaidām vēl nezinu.

JURIS Varbūt viņš jau ir miris...

ILZE Juri, neesiet nu tāds pesimists!

MEŽAGAILIS Varbūt slimnieks ir nolaupīts...

JURIS Nolaupīts?! Kāpēc?

MEŽAGAILIS Lai dabūtu naudu, izpirkuma naudu.

LIDIJA Kā? Es nesaprotu...

ILZE Cilvēku nolaupa... pēc tam prasa naudu.

MEŽAGAILIS Diemžēl tā notiek.

JURIS Un to sauc par izpirkuma jeb izpirķanas naudu.

MEŽAGAILIS Jā, arī šoreiz tā varētu būt. Pazudušais ir juvelieris.

JURIS O-o, droši vien viņš ir bagāts... strādā ar zeltu...

ILZE Jā, pazudušais ir turīgs cilvēks.

LIDIJA Vai viņam ir ģimene?

MEŽAGAILIS Jā, ir. Es jau runāju ar viņa sievu.

JURIS Un ko sieva saka?

MEŽAGAILIS Nu, lūdzu, paklausīsimies, ko viņa saka...

Skan magnetofona ieraksts.

SIEVA Ak Dievs, Boriss pazudis! Nemaz nezināju, ka viņš ir slims... Kāpēc viņš bija slimnīcā?

MEŽAGAILIS Varbūt jums zvanīja kāds?... prasīja izpirķanas naudu?

SIEVA Izpirķanas naudu? Man nav naudas!

MEŽAGAILIS Laikam jums zvanīja gan... Kad jums zvanīja?

SIEVA Nu, ko jūs visu laiku: zvanīja, zvanīja... man daudzi zvana.

MEŽAGAILIS Kur ir jūsu vīrs? Varbūt viņš pats jums zvanīja?

SIEVA Es arī gribu zināt, kur ir mans vīrs. Tāpēc jau ir policija.
MEŽAGAILIS Kādas jums bija attiecības ar vīru?
SIEVA Bija labas, tagad ir sliktas.
MEŽAGAILIS Sliktas?... Kāpēc sliktas?
SIEVA Drīzumā būs tiesa... Kā viņš tagad varēja pazust!?
MEŽAGAILIS Tiesa?! Nu tas ir interesanti.
SIEVA Kas tur interesants! Es gribu šķirties no Borisa.
MEŽAGAILIS Kur dzīvo Boriss?
SIEVA Kā kur? — Šeit. Diemžēl šis ir Borisa dzīvoklis.
MEŽAGAILIS Kāpēc tad jūs nezinājāt, ka viņš jau divas dienas ir slimnīcā?
SIEVA Nu un tad? Borisam ir sava, un man — sava dzīve.
Beidzas Mežagaiļa un juveliera sievas saruna.
JURIS Man šī Borisa sieva nepatik...
LIDIJA Varbūt viņa ir vainīga, ka vīrs kļuva slims, pēc tam pa-zuda...
JURIS Ilze, ko tu par to domā?
ILZE Slimnīcā juvelieris uzvedās dīvaini. Viņš atnāca, sūdzējās par stiprām sāpēm vēderā...
JURIS Pats ieradās? Vai viņu neatveda ātrā palidzība?
ILZE Nē, viņu neatveda ātrie. Juvelieris pats atnāca uz slim-nīcu.
MEŽAGAILIS Kāpēc tu domā, ka slimais uzvedās dīvaini?
ILZE Kad ārsts teica, ka juvelierim ir apendīts, slimais kļuva nervozs. Sāka runāt visādas muļķības.
MEŽAGAILIS Ja teiktu, ka man ir apendīts..., ka man ir aklās zarnas iekaisums, arī es uztrauktos...
ILZE Taču viņš meloja. Juvelieris teica ārstam, ka operācija viņam jau ir bijusi.
JURIS Laikam ļoti baidījās no operācijas.
MEŽAGAILIS Domāju, ka viss nav tik vienkārši...
LIDIJA Nu jā... juvelierizstrādājumi, zelts...
JURIS Jāni, vai tu joprojām domā, ka Boriss nolaupīts?
MEŽAGAILIS Nu... nezinu...
LIDIJA Bet varbūt juvelieris pats ir saistīts ar kriminālo pasauli?
ILZE Vai, cik jums daudz jautājumu!
MEŽAGAILIS Nekas. Drīz atbildēsim uz visiem jautājumiem.
LIDIJA Interesanti, kur pašreiz atrodas pazudušais slimnieks?...
JURIS Jā, ļoti interesanti...

-
- LIDIJA Klau, Juri, es bieži dzirdu un lasu — "tālrunis". Bet tu reizēm saki: zvaniet pa telefonu! Vai tas ir pareizi?
- JURIS Tālrunis ir latviešu, bet telefons — internacionāls vārds. Tie ir sinonīmi.
- LIDIJA Telefons ir ļoti vajadzīgs, piemēram, lai izsauktu ārstu vai ātro palīdzību.
- JURIS Jā. Bet vai tu atceries, ko parasti jautā ārsts?
- LIDIJA Protams. Ārsts jautā: par ko jūs sūdzaties? Un slimnieks tad nu stāsta: man sāp kakls, man ir iesnas un klepus... Un man ir temperatūra.
- JURIS Temperatūra ir visiem.
- LIDIJA Jā... jā, zinu! Slimam cilvēkam ir paaugstināta temperatūra.
- JURIS Labi. Un ko dara ārsts?
- LIDIJA Ārsts izmeklē slimnieku un izraksta zāles.
- JURIS Ārsts izraksta recepti. Ārsts arī var izrakstīt slimnieku no slimnīcas. Par zālēm saka — paraksta: ārsts paraksta zāles.
- LIDIJA Tātad ir varianti: ārsts izraksta recepti, izraksta... vai labāk — paraksta zāles.
- JURIS Tā ir.
- LIDIJA Valodā ir daudz variantu. Tas ir grūti...
- JURIS Bet tāpēc jau valoda ir skaista. Mūsu radioklausītāji, padomājiet! Mēs zinām, ka Borisam ir sieva... kā to var pateikt citādi?
- LIDIJA Es jums palīdzēšu. Var teikt: Boriss ir precējies.
- JURIS Pareizi! Bet vai jūs, radioklausītāji, zināt, ka latviešu valodā saka "precēties" vai "apprecēties" gan par vīrieti, gan par sievieti?
- LIDIJA Jā, atcerieties! Latviešu valodā saka: Boriss ir precējies, Anna ir precējusies.
- JURIS Vai arī daudzskaitlī: viņi ir precējušies. Fakts ir noticis, bet tas ir aktuāls. Tātad šādi konstatē aktuālus faktus. Konstatē ko? Faktus vai darbību? Lūdzu, paskaidro, Juri! To ir grūti saprast...
- JURIS "Es esmu precējies" vai — "es neesmu precējies, es esmu neprecējies"... Vai tad tā nav fakta konstatēšana?
- LIDIJA Varbūt... Dokumentos raksta: precējies, neprecējies. Vai par sievieti: precējusies, neprecējusies.
- JURIS Šādas formas nosauc darbību kā faktu, kas ir aktuāls, kas pastāv vēl tagad.

- LIDIJA Ā-ā... piemēram: Boriss ir saslimis.
 JURIS Kad Boriss un Anna vairs nebūs vīrs un sieva, varēs teikt: viņi ir šķīrušies.
- LIDIJA Bieži lieto teikumus ar "dzimis", "dzimus". Kur tu esi dzimis?
 JURIS Es esmu dzimis Rīgā.
 LIDIJA Anna ir dzimus Liepājā.
 JURIS Cilvēka dzīve ir: dzimis — miris... Diemžēl viņš ir miris, arī vecmāmiņa ir jau mirusi.
- LIDIJA Taču būsim optimisti! Cerēsim, ka Boriss ir dzīvs, ka viņš nav miris.
 JURIS Tomēr Boriss ir pazudis...
 LIDIJA Varbūt mūsu slimnieks ir vienkārši aizbēdzis.
 JURIS Savā dzīvoklī viņš nav ieradies. Var teikt arī citādi: mājās viņš nav pārnācis.
- LIDIJA Bieži dzird jautājumu: kas ir noticis? Vai arī sakā īsāk, vienkāršāk: kas noticis? Kas tev, Juri, noticis?
 JURIS Nekas sevišķs... Taču mums zvana pa telefonu un jautā arī par par ciemiem grūtiem latviešu valodas jautājumiem.
 LIDIJA Ak, jā... pareizi. Radioklausītāji interesējas par darbības vārdiem, kas beidzas ar—tu.
 JURIS Formas ar —tu vai —tos izsaka nolūku... vēlēšanos: es atnācu, lai saņemtu savu naudu.
 LIDIJA Starp citu, mūsu raidījumā bija teikums: juvelieris varbūt ir nolaupīts, lai dabūtu izpirkšanas naudu.
 JURIS Vēlēšanos izteic teikumi ar "kaut": Kaut mums būtu daudz naudas!
- LIDIJA Nebūtu slikti... Man mīlas ir vēlēšanās: Kaut mamma būtu vesela! Kaut mana ģimene būtu laimīga!
 JURIS Jā, protams, ģimene mums visiem ir ļoti svarīga. Vai arī sakām: tā varētu būt. Šādas konstrukcijas izteic iespēju, iespējamību.
 LIDIJA Atcerēsimies! Ko šodien teica detektīvs Mežagailis?
 JURIS Viņš sacīja: "Ja ārsti teiktu, ka man ir apendicīts, es ļoti uztrauktos."
- LIDIJA Latviešu valodā sakā: vai varu runāt ar ārstu?... Es vēlos viņu satikt.
 JURIS Tomēr it kā pieklājīgāk, pat smalkāk ir teikt: vai varētu runāt ar ārstu?... Es vēlētos viņu satikt.
 LIDIJA Tātad var teikt: es gribu uzzināt par Jāņa veselību.

JURIS	Vai mazliet ar citu niansi: es gribētu uzzināt par Jāņa veselību.
LIDIJA	Formas ar —tu un —tos lieto bieži.
JURIS	Jā, par tām vēl varētu daudz runāt, taču...
LIDIJA	Taču ir pienācis laiks beigt raidījumu, vai ne?
JURIS	Tā ir.
JURIS	Visu labu jums!
2. daļa	
JURIS	Godājamie radioklausītāji! Mēs šodien atrodamies slimnīcā.
LIDIJA	Bet mēs neesam slimī, nē!
JURIS	Mēs meklējam pazudušo slimnieku.
LIDIJA	Mūs izsauca detektīvs Mežagailis. Viņš teica: brauciet, būs interesanti jaunumi.
JURIS	Mežagaila kungs, vai jaunumi ir labi vai sliktī?
MEŽAGAILIS	Labi. Ir atrasts juvelieris.
LIDIJA	Juvelieris ir atrasts! Kur?
MEŽAGAILIS	Man bija versija par slimnīcu. Es domāju: varbūt juvelieri vajag meklēt turpat slimnīcā...
JURIS	Kas viņu atrada?
MEŽAGAILIS	Mana Ilze kopā ar medmāsu.
LIDIJA	Kā jūs, Ilze, viņu atradāt?
ILZE	Šorīt atbraucu uz slimnīcu...
MEŽAGAILIS	Man likās, ka vēlreiz vajag apskatīt visas telpas. Nu, stāsti tālāk, Ilze!
ILZE	Es gribēju parunāt ar dakteriem... māsiņām. Mēs runājām māsu istabā, tad pēkšņi sākās liels troksnis.
JURIS	Sākās liels troksnis! Kāpēc?
ILZE	Pa gaiteni skrēja kāda māsiņa. Viņa bija nobijusies, kliedza: "Palīgā! Laikam paligtelpās kāds ir... Nāciet ātri!"
LIDIJA	Tur bija piesiets juvelieris?
ILZE	Nē, viņš nebija piesiets. Juvelieris bija paslēpies starp halātiem.
JURIS	No kā viņš slēpās? Bēga no operācijas?!
MEŽAGAILIS	Nē, nedomāju vis... Droši vien juvelieris nemaksāja reketieriem. Tāpēc baidījās no atmaksas, slēpās slimnīcā.
LIDIJA	Baidījās no atmaksas?
MEŽAGAILIS	Jā, slēpās no atriebības.
LIDIJA	Kas tas ir "atmaksa", "atriebība"?

MEŽAGAILIS Aiz atriebības cilvēki izdara kaut ko sliktu: uzspridzina automašīnu vai veikaluu...

JURIS Bet kur tagad ir juvelieris? Vai viņš jau ir aizvests uz policiju?

ILZE Nē, kad juvelieri atrada, viņam palika slikti. Astma vai kas cits, īsti nezinu...

LIDIJA Tad jau jūs, Mežagaiļa kungs, neesat ar viņu runājis?

MEŽAGAILIS Nē... juvelieri tikai redzēju, runāju ar ārstu...

ILZE Viss kārtibā, Jāni! Beidzot viņš nāk...

JURIS Nu ko, iepazīsimies! Boriss — mūsu raidījuma varonis.

BORISS Kāds tur varonis! Nelaimīgs cilvēks.

MEŽAGAILIS Nelaimīgs? Vai jūs kāds vajāja, mēģināja no jums izspiest naudu?

BORISS Nē, nē... Sieva grib no manis šķirties.

ILZE Vai jums ir bērni?

BORISS Nē, bet es negribu šķirties, negribu dalīt mantu.

MEŽAGAILIS Kāpēc jūs atnācāt uz slimnīcu?

BORISS Es negribēju iet uz tiesu.

LIDIJA Bija jāiet uz tiesu, bet jūs atnācāt uz slimnīcu?... Dīvaini...

BORISS Nu, tiesas laikā nav slikti būt slimnīcā... Tas ir attaisnōjums.

LIDIJA Tad jau jūs nemaz nebijāt slims?

BORISS Vispār jau es esmu slims: sirds aritmija, astma un vēl citas vainas.

ILZE Kad jūs ieradāties slimnīcā, teicāt, ka stipri sāp vēders.

BORISS Jā... tā vieglāk nokļūt slimnīcā. Man likās, ka ārsti nevarēs noteikt, vai man sāp vai nesāp vēders.

JURIS Jūs esat simulant!

MEŽAGAILIS Nu, nu, Boris... Negribēji šķirties... Diez vai nu tāpēc nāci uz slimnīcu. Bet par to vēl parunāsim policijā.

BORISS Nē... mums nav par ko runāt! Protams, man ir bijušas darišanas ar reketu, ar izspiedējiem, bet šoreiz tā nebija.

ILZE Kāpēc jūs slēpāties paligtelpās?

BORISS Kas man cits atlika? Ārstam ienāca prātā, ka man ir apendicīts.

LIDIJA Vai tad tādēļ ir jāslēpjas?

BORISS Nu, sākumā domāju — nekas. Bet tad jutu — nav vairs labi...

MEŽAGAILIS Kas nebija vairs labi?

BORISS Sapratu, ka ārsts domā nopietni. Nobijos — patiešām liks mani uz galda un griezīs!... Ko darīt? Uz mājām iet negribēju... tāpēc paslēpos.

To es neizturētu.
Mediku telpās ir visādas
garšīgas lietas. Atlāvos iedzert
pat glāži konjaka.

JURIS Slēpāties veselas trīs dienas! Vai tad dzīvojāt bez ēšanas?
BORISS Nē, tik slikti nebija. To es neizturētu...
ILZE Kur jūs ēdāt?
MEŽAGAILIS Vai jums līdzī bija kāds ēdamais?
BORISS Medikū telpās ir visādas garšīgas lietas. Atlāvos pat izdzert
glāzīti konjaka.

.....

JURIS Šo detektīvu varētu nosaukt "Viltus slimnieks".
LIDIJA Laba doma! Bet tagad laiks gramatikai.
JURIS Nē, ne tikai gramatikai! Gramatika nav interesanta.
LIDIJA Nebaidieties! Mēs runāsim par gramatiku, bet... ne tikai
par gramatiku.
JURIS Mēs runāsim par latviešu valodu.
LIDIJA Juvelieris šodien teica, ka viņam ir astma, sirds aritmija
un vēl citas vainas. Šajā teikumā vārds "vainas" laikam
lietots ar nozīmi "slimības"?
JURIS Jā. Mana kaimiņiene vienmēr sūdzas par visādām vainām.
LIDIJA Taču latviešu valodā vārdu "vaina" lieto arī citos teikumos,
citā nozīmē...
JURIS Kā tad! Var teikt: slimīnīcā Boriss nonāca sievas vainas
dēļ.
LIDIJA Tas nozīmē, ka vainīga bija sieva, vai ne?
JURIS Jā, tā bija viņas vaina.
LIDIJA Esmu dzirdējusi, ka uz jautājumu "Kā tev iet?" vai "Kā
tev klājas?" reizēm atbild: "Nav ne vainas!"
JURIS Tas nozīmē, ka neiet slikti, viss kārtībā.
LIDIJA Latviešu valodā var jautāt: Kas vainas? Kas tev vainas?
JURIS Citādi to var pateikt: Kas noticis? Kas tev noticis? Vai
ar tevi kas noticis?
LIDIJA Ārstam bija grūti pateikt, kas juvelierim vainas.
JURIS Man liekas, viņam nebija nekādas vainas.
LIDIJA Borisam likās, ka ārsti nevarēs noteikt, vai viņam sāp
vai nesāp vēders.
JURIS Tu droši vien zini frāzi: noteikt diagnozi. Loti svarīgi ir
noteikt pareizu diagnozi.
LIDIJA Jā, pareiza diagnoze, pareiza ārstēšana...
JURIS ...un cilvēks ātri kļūst vesels.
LIDIJA Es saprotu, ka var teikt: es esmu vesela. Bet kā var teikt
— veselas trīs dienas? Tu šodien saciji: slēpās veselas
trīs dienas.
JURIS Tas nozīmē, ka slēpties trīs dienas ir ilgi. Piemēram, tu

	nebiji darbā nedēļu. Ja man liekas, ka tas ir ilgi, es saku: tu nebiji darbā veselu nedēļu.
LIDIJA	Juvelieris slēpās, jo negribēja šķirties no sievas. Tātad “šķirties” lieto kopā ar “no”: šķirties no vīra, šķirties no ilūzijām.
JURIS	Kopā ar “no” lieto arī darbības vārdus: baidīties — baidīties no operācijas, bēgt — bēgt no suņa, no suņiem, slēpties — slēpties no policijas.
LIDIJA	Baidīties no atriebības, baidīties no slimībām. Vai arī: viņam ir bailes no operācijas, bail no nāves.
JURIS	Un tu, Lida? No kā tu baidies?
LIDIJA	Es baidos no tumsas, no zagļiem... Vai tev ir bail no zagļiem?
JURIS	Jā, ir.
LIDIJA	Dažiem cilvēkiem ir bail no gramatikas...
JURIS	Ak, šī gramatika... Pagājušajā reizē mēs runājām par darbības vārdiem.
LIDIJA	Mēs runājām par formām ar —tu, par formām ar —tos... Vai tu vari pateikt kādu jauku... nu, ļoti jauku teikumu ar šīm formām?!
JURIS	Kāpēc ne? Lūdzu! Cik jauka meitene! Es gribētu runāt ar viņu... Es ļoti vēlētos vinu satikt!
LIDIJA	Intereses ir dažādas... Es vēlos braukt uz Itāliju. Ja man būtu nauda, es brauktu uz Itāliju jau šogad.
JURIS	Ja tu to tik ļoti vēlies, tev ir jābrauc.
LIDIJA	Var teikt arī: man vajag braukt.
JURIS	Ar “vajag” izteic mazliet citu niansi.
LIDIJA	Nu, jā... latviešu valodā bieži lieto jā— formas.
JURIS	Tās izsaka vajadzību, nepieciešamību: Cik man ir jāmaksā?
LIDIJA	Tu vienmēr runā par naudu...
JURIS	Bet nauda ir vajadzīga. Par visu taču ir jāmaksā.
LIDIJA	Labi, labi... “Vajag”, arī jā— formas lieto kopā ar datīvu: Boriss ir slims, viņam ir jālieto zāles.
JURIS	Nabaga Boriss.... viņam ir jāguļ slimnīcā un jāārstējas.
LIDIJA	Ak, ko nu... Mēs taču zinām: Boriss nav slims. Viņam nav jāiet pie ārsta, viņam ir jāiet uz tiesu.
JURIS	Formas ar —tu un jā— var būt vienā teikumā. Lai būtu vesels, ir jāēd vitamīni.
LIDIJA	Bet mums... kas mums tagad ir jādara?
JURIS	Mums laikam ir jābeidz raidījums.
LIDIJA	Tā ir.
JURIS	Visu labu!

3. daļa

JURIS Labdien, godājamie radioklausītāji!
LIDIJA Jā, labdien! Klāt brīdis mūsu raidījumam.
JURIS Klau, Lida, man viens paziņa teica, ka viņam bijis līdzīgs piedzīvojums kā Borisam.
LIDIJA Tavs paziņa slēpās slimnīcā?
JURIS Nē! Bet viņš gandrīz nonāca uz operāciju galda.
LIDIJA Laikam ārsts domāja, ka aklās zarnas iekaisums...
JURIS Jā, sākumā dakteris tā domāja. Taču... apendicīta manam paziņam nebija.
LIDIJA Kas tad viņam kaitēja?
JURIS Bija smagi saindējies.
LIDIJA Saindējies?! Ar ko viņš bija saindējies?
JURIS Ar svaigu gurķi... pavasarī.
LIDIJA Kā tas var būt? Gurķi taču ir veselīgi!
JURIS Bet kā tos audzē? Kā gurķus uzglabā?
LIDIJA Jā... dažāda ķīmija... pesticīdi.
JURIS Diemžēl. Ne visi ir ekoloģiski tīri produkti.
LIDIJA Juri, vai tev pašam nav kāds piedzīvojums, kas saistīts ar medicīnu?
JURIS Ir. Man vēl tagad ir prātā, kā es aizbēgu no poliklīnikas...
LIDIJA Kāpēc? Kas tur notika?
JURIS Man nolūza zobs... Zobārste teica: "Tur nu vairs nav ko labot..."
LIDIJA Ai... tev vajadzēja izraut zobu.
JURIS Nu jā... saņēmu pretsāpju injekciju un gaidīju pie kabineta.
LIDIJA Juri, Juri... Tad tu vienkārši piecēlies un aizgāji, vai ne?
JURIS Tā bija. Man vēl tagad ir kauns... Taču bija arī savs labums.
LIDIJA Kāds labums?
JURIS To zobu man vēlāk atjaunoja...
LIDIJA Apsveicu! Zini, Juri, nesen dzirdēju kādu traģisku un reizē komisku atgadījumu.
JURIS Nu — nu!? Pastāsti!
LIDIJA Kāda ģimene brauca ciemos...
JURIS Droši vien pie radiem.
LIDIJA Jā. Mašīnā līdzī bija večiņa... laikam gadus 90 veca.
JURIS Un kas tad notika? Laikam ceļā vecmāmiņa... vai varbūt vecvecmāmiņa saslima.
LIDIJA Sliktāk. Večiņa mašīnā nomira.
JURIS Ak kungs! Jāsauc ārsts, jābrauc uz morgu...

- LIDIJA Šī ģimene neko tādu nedarīja. Viņi bija nopirkuši tepiķi...
JURIS Kāds tam sakars ar tepiķi? Starp citu, latviešu valodas
LIDIJA vārds ir — “paklājs”.
JURIS Tātad tepiķis jeb paklājs. Ģimene paklājā ietina mirušo
LIDIJA vecmāmiņu...
JURIS Kāpēc?
LIDIJA Viņi uzlika tepiķi ietīto večiņu uz mašīnas jumta un
brauca tālāk.
JURIS Dīvaini cilvēki.
LIDIJA Tas vēl nav viss.
JURIS Kas tad vēl notika?
LIDIJA Pa ceļam viņi apstājās, iegāja kafejnīcā paēst. Kad
ģimenīte nāca atpakaļ — uz mašīnas jumta tepiķa vairs
nebijā.
JURIS Un večiņa? Kur viņa palika?
LIDIJA Nebija ne tepiķa, ne večiņas. Kāds bija nozadzis tepiķi
līdz ar visu vecmāmiņu.
JURIS Jā... kas tik viss nenotiek pasaulē...
-

- LIDIJA Juri, varbūt pietiks stāstīt briesmu stāstus?! Labāk paru-
nāsim par valodu.
JURIS Tev taisnība. Radioklausītāji, atcerēsimies!... Ja juvelieris
būtu nevis Boriss, bet Anna, mēs teiktu: juveliere, slim-
niece.
LIDIJA Latviešu valodā ir vēl daudz citu vārdu, kas beidzas ar
—nieks vai —niece: saimnieks, saimniece...
JURIS Pilsētnieks, pilsētniece... rīdznieks, rīdziniece...
LIDIJA Bet, Juri, saka taču: Valmiera — valmierietis, valmie-
riete... Kāpēc tā? Kāpēc pilsētu iedzīvotāju nosaukumi ir
atšķirīgi?
JURIS Tu ļaikam vēlies zināt, kāpēc atšķiras šo vārdu darināša-
na...
LIDIJA Nu jā, jā... kāpēc?
JURIS Tā ir tradicija. Rīgā un uz rietumiem no Rīgas — te
parasti lieto vārdus ar —nieks, —niece.
LIDIJA Liepāja — liepājnieks, liepājniece; Ventspils — ventspil-
nieks, ventspilniece.
JURIS Nu redzi... Savukārt uz austrumiem no Rīgas dominē no-
saukumi ar —ietis, —iete: Daugavpils...
LIDIJA Ak jā... daugavpiliets, daugavpiliete.
JURIS Ar —ietis, —iete darina arī iedzīvotāju nosaukumus pilsē-
tām, kuras nav Latvijā.
LIDIJA Ā, pareizi! Džeimss dzīvo Londonā — viņš ir londonietis.

- JURIS Ja tu dzīvotu Parīzē, tu būtu parīziete.
LIDIJA Parīze ir liela.
- JURIS Parīze ir lielāka par Rīgu. Starp citu, Lida, ko tu atceries
par formām ar sufiku —āk—?
- LIDIJA Formas ar —āk-... nu, piemēram: vairāk, labāk, arī sliktāk...
- JURIS Cilvēki bieži salīdzina cenas: šeit ir lētāki piena produkti,
taču gaļa ir dārgāka nekā citur.
- LIDIJA Lētāk ir pirkt pārtiku tirgū, jo veikalā ir jāmaksā dārgāk.
- JURIS Var runāt klusāk un skaļāk.
- LIDIJA Pa telefonu saka: "Lūdzu, runājiet skaļāk, es nedzirdu!"
- JURIS Maksimālu pazīmi izsaka formas, kas sākas ar vis—: kā vislabāk beigt mūsu raidījumu?
- LIDIJA Kā beigt mūsu raidījumu?... Bet, Juri, protams, ar vārdiem: mēs tiksimies!
- JURIS Mēs tiksimies atkal!

4. notikums

**Kā sagatavoties maģistra darbam
jeb
katrai grāmatai ir sava vieta**

Bibliotēkā pazūd senas grāmatas. Mežagailis uzskata, ka vainīgi ir kolekcionāri vai senlietu tirgotāji. Ilze Irbīte nepiekrit viņam. Grāmatas atrodas. Kāda lasītāja tās vienkārši ielikusi citā plauktā.

1. daļa

- JURIS *Studijā Lidija un Juris. Viņi sāk raidījumu.*
LIDIJA Tie esam mēs — Lidija un Juris.
JURIS Mums maz laiks.
LIDIJA Lidija, jāsaka — maz laika.
Kāpēc?
JURIS Pēc vārdiem “maz”, “daudz”, “mazāk”, “vairāk” latviešu valodā lieto ģenitīvu.
LIDIJA Tāpat kā pēc vārda “nav” — nav laika.
JURIS Jā.
LIDIJA Mēģināšu atcerēties. Bet tagad mums tiešām nav laika, jo mūs gaida Mežagailis un Ilze. Neesi aizmirsis?
JURIS Nē! Braucam!
- Juris un Lidija dodas pie izmeklētājiem. Viņi brauc ar taksometru. Un pēc neilga laika viņi ir policijas pārvaldē. Troksnis. Darba atmosfēra. Telefona zvani. Kāds kaut ko sauc, meklē. Cits skaļi lamājas, jo viņš ir aizturēts, bet nejūtas vainīgs.*
- VIENA BALSS Kur ir Deisons? Atkal viņa nav.
CITA BALSS Lieciet mani mierā! Neko es neteikšu. Neaizskariet mani, pats varu paitet.
- Lidija un Juris dzird šo dialogu. Viņi sasveicinās ar sargu.*
- LIDIJA Labdien!
SARGS Labdien! Pie kā jūs?
JURIS Pie izmeklētājiem Jāņa Mežagaiļa un Ilzes Irbītes.
LIDIJA Mums norunāta tikšanās.
SARGS Mežagaiļa pašreiz nav, jo viņš ir aizņemts, bet Irbīte ir 13. kabinetā. Taisni un pa kreisi — līdz galam.
JURIS Paldies.
Juris un Lidija klauvē pie 13. kabineta durvīm.
JURIS Vai drīkst?
ILZE Jā. Ienāciet, lūdzu! Protams, priecājos jūs redzēt. Mežagailis mazliet jāuzgaida. Viņš aizbrauca uz bibliotēku.
LIDIJA Uz bibliotēku? Vai tur kas noticis?
JURIS Kas gan bibliotēkā var notikt?

Ienāk Mežagailis

Mežagailis tūlīt atgriezīsies.
Viņš aizbrauca uz bibliotēku.
Šodien tur pazudušas vērtīgas
grāmatas - 19.gadsimta
origināli.

Kurš to varēja izdarīt?
Kāds lasītājs? Kāpēc?

Tas nav vienkāršs lasītājs.
Tā ir vai nu kontrabanda,
vai arī uzdarbojas nezināmi
senlietu tirgotāji. Es jau
sazinājos ar lidostu
un muitu - lai tur
acis valā.

Man zvanīja bibliotekāre.
Vakar šīs grāmatas lasīja kāda
Filoloģijas fakultātes studente.

- ILZE Šodien tur pazudušas vērtīgas grāmatas. Divas, ja nemaldos. 19. gadsimta oriģināli.
- LIDIJA Kurš to varēja izdarīt? Kāds lasītājs? Kāpēc?
- Šajā brīdī ienāk aizelsies *Mežagailis*.
- MEŽAGAILIS Nē, nē. Tas nav vienkāršs lasītājs. Viss noteikti ir daudz sarežģītāk.
- ILZE Beidzot tu esi atgriezies. Soliji būt vienpadsmitos uz sanāksmi. Šefs bija noskaities. Ap diviem zvanīja no pārvaldes. Lūdza, lai tu pēc pieciem piezvani Auziņa kungam. Es jūtos kā tava sekretāre.
- MEŽAGAILIS Labi, labi! Mīļš paldies. Bet tagad mums patiešām nav laika. Es jau no bibliotēkas piezvanīju uz lidostu, uz muitu, lai tur acis vaļā — gadījumā, ja parādās grāmatu zagļi.
- LIDIJA Vai tik nopietni?
- MEŽAGAILIS Protams. Vai nu kontrabanda, vai uzdarbojas nezināmi senlietu kolekcionāri.
- ILZE Man zvanīja kāda bibliotekāre. Viņa teica, ka to varēja izdarīt arī lasītājs. Vakar tur bija daudz studentu. Arī šīs grāmatas izmantoja kāda Filoloģijas fakultātes studente...
- MEŽAGAILIS Nesmīdini! Filoloģijas studente. Vai tad viņa var ko nozagt? Mēs jau sen būtu viņu notvēruši. Palieciet te! Es viņu dabūšu rokā.
- ILZE Jāni, es tev nepiekritu!
- MEŽAGAILIS Nevēlos pašlaik strīdēties.
- ILZE Nedomāju, ka tas kaut ko atrisinātu.

Fonā strīda troksnis, bet Lidija ar Juri piever durvis un pārsprež situāciju.

- LIDIJA Zini! Man kļuva neomulīgi.
- JURIS Jā, saruna nebija patīkama. Vienīgais, ko varēja mācīties, kā veidot noliedzošos izteikumus. Ievēroji?
- LIDIJA Jā nu nē — tas skanēja tik uzbrūkoši, noraidoši, negatīvi. Nesmīdini!
- Nevēlos!
- Nepiekritu!
- Nedomāju!
- Brr... labāk tomēr bez šī “ne”.
- JURIS Laikam gan. Bet ne vienmēr bez tā iztiekt.
- LIDIJA Laikam arī nevar iztikt, jo katram var būt savas domas, savs viedoklis.
- JURIS Savi uzskati.

- LIDIJA Sava versija par notikumu bibliotēkā.
 JURIS Protams. Taču savas domas jāizsaka pieklājīgi, ne tik kategoriski.
- LIDIJA Droši vien ir daudz citu iespēju, kā pateikt — es nepiekrtītu.
- JURIS Jā! Labāk būtu teikt — es negribētu piekrist, man ir citas domas, cits viedoklis.
- LIDIJA Es domāju citādi — arī tā var teikt, vai ne?
- JURIS Var. Un vienmēr jāpajautā sarunu biedram:
 "Kā tev (jums) šķiet...?"
 "Kāds ir tavс(jūsu) viedoklis...?"
 "Vai tu tam piekrīti...?"
- LIDIJA Vai jūs tam piekrītat?
- JURIS Es domāju, ka mūsu klausītājiem šie izteikumi patiks daudz labāk nekā kategoriskais "ne"...
- LIDIJA Es ceru. Bet vai tu esi ar mieru atgriezties pie Ilzes un Mežagaila?
- JURIS Jā. Notikumi taču turpinās.
- Durvis tiek atvērtas. Vēl mazliet skan strida troksnis. Tad zvana telefons.*
- ILZE Jāni, tev zvana no lidostas!
- MEŽAGAILIS Hallo. Jā! Izmeklētājs Mežagailis klausās. Jā! Es jau jums zvanīju... Ko jūs nesaprostat? Šodien no bibliotēkas nozaga vērtīgas grāmatas — grā-ma-tas. Saprotat? Domājams, ka mēģinās izvest no valsts... nav nekādu grāmatu? Meklējiet! Jābūt.
- Noliek klausuli.*
- ILZE Strādā nu vēl ar tādiem!
- ILZE Jāni, varbūt tiešām aizbrauc uz turieni un aprunājies ar bibliotekārēm.
- MEŽAGAILIS Es jau teicu — tas nav nopietni.
- Zvana telefons.*
- ILZE Hallo. Jā, viņš ir te.
- MEŽAGAILIS Atkal tevi. Šoreiz no muitas.
- MEŽAGAILIS Labdien! Jā, tas esmu es — izmeklētājs Jānis Mežagailis. Nekā nav? Nevar būt. Ā-ā. Viens aizdomīgais tomēr ir? Ko atradāt? 4 grāmatas! Kādas? Nē, pazuda 19. gadsimta oriģināli. Tās nav īstās.
- Noliek klausuli.*
- ILZE Ko tev teica?
- MEŽAGAILIS Tu taču dzirdēji — nekā, nekādu pēdu — aunapieres.
- ILZE Jāni, man tomēr liekas, ka jāmeklē bibliotēkā.

MEŽAGAILIS Tev vienkārši nav ne pieredzes, ne intuīcijas. Bet man nav laika. Braukšu uz lidostu.
SARGS Izmeklētāj Mežagaili! Pie jums apmeklētājs.
MEŽAGAILIS Laikam jau pazudušo grāmatu lietā. Eju. Tiksimies vēlāk!
ILZE Ilze, tu nāksi?
MEŽAGAILIS Bez pieredzes un intuīcijas?
Paļaujies uz mani!

* * * * *

JURIS Kurš gan ir grāmatu zaglis?
LIDIJA Varbūt to zina šis noslēpumainais apmeklētājs?
JURIS Jā, un viņš šo noslēpumu beidzot atklās Ilzei un Jānim.
LIDIJA Izmeklētājiem Mežagailim un Irbītei.
JURIS Lidij, viņi ir mūsu labi paziņas — un var teikt: Ilzei un Jānim.
LIDIJA Pārliecināji. Lai tā būtu. Bet es vēl tev gribēju jautāt. Atzīšos, īsti nesapratu, kā tur bija ar tiem pulksteņa laikiem. Atceries, Ilze, kā sekretāre atgādināja Jānim, cikos un kur viņam bija jābūt, un kam vajadzēja piezvanīt. Tātad jautājums — “cikos” un atbilde “trijos”, “četros”, “vienpadsmitos”.
JURIS Tas ir daudzskaitļa lokatīvs — kā “laukos”. Tev ir radi laukos?
LIDIJA Jā. Es pati esmu no laukiem.
JURIS Viss pareizi. Es domāju — locījumu ziņā. Un no cikiem līdz cikiem tu strādā?
LIDIJA No astoņiem līdz pieciem.
JURIS No astoņiem rītā līdz pieciem...
LIDIJA ...pēcpusdienā.
JURIS Jā! Šādi precizējumi dažreiz vajadzīgi, lai nerastos pārpratumi. Citādi dažs labs domās, ka tu darbu sāc vakarā un beidz no rīta.
JURIS Un ap cikiem tu ēd pusdienas?
LIDIJA Divos.
JURIS Nē! Ap cikiem?
LIDIJA Ap diviem.
JURIS Mēs varētu vēlreiz pārrunāt tavu dienas kārtību. Es jautāšu — tu atbildēsi.
LIDIJA Labi. Es atbildēšu uz taviem jautājumiem. Jautā!
JURIS Cikos tu celies no rītiem?
LIDIJA Es celos — kā kuro reizi! Pusseptiņos. Dažreiz mazliet vēlāk — ap astoņiem.

- JURIS Cikos tev sākas darbs?
 LIDIJA Pirmdienās un piektdienās — desmitos. Pārējās dienās — astoņos.
- JURIS Par pusdienām es tev jau jautāju. Cikos tu esi mājās no darba?
- LIDIJA Precīzu laiku grūti pateikt. Parasti — ap septiņiem.
 JURIS Un pēc cikiem tevi vairs nevajadzētu traucēt mājās?
 LIDIJA Vēlams — pēc divpadsmiņiem vairs netraucēt.
 JURIS Ha — ha. Sapratu. Tātad — līdz rītam!
 LIDIJA Līdz astoņiem.
- JURIS Uz redzēšanos — līdz nākamajam raidījumam.
 LIDIJA Uz sadzirdēšanos — nākamajā raidījumā.

2. daļa

- LIDIJA Labdien! Ceru, ka esam kopā. Es šeit, studijā, jūs pie radioaparātiem. Mēs varam sākt. Juris būs vēlāk. Viņš aizmirsa mājās kaseti ar ierakstu — grāmatu lietas turpinājumu. Tā gan nav liela nelaime.
Noklaudz durvis.
- JURIS Uh. Te nu es esmu. Protams, nokavēju.
 LIDIJA Piedosim. Vai kaseti pakēri?
 JURIS Paņēmu, nevis pakēru, Lida. Mūs var nesaprast!
 LIDIJA Es tūlit paskaidrošu. Var teikt — paņēmu kaseti. Aizgāju un mierīgi paņēmu. Bet ar sacīt — pakēru kaseti, un tad ir skaidrs — tas notika ātri un steigā. Vai arī pakēru mēteli un skrēju lejā. Tā ir sarunvaloda, Juri! Starp citu, tieši tu man vienmēr aizrādi, lai es runāju vienkārši un brīvi.
- JURIS Tu esi brīnišķīga skolniece. Bet tagad varbūt noklausīsimies kaseti!
- LIDIJA Jā, klausāmies ierakstu!
Skan ieraksts.
- JURIS Lidij, mani "briesmīgi" interesē, kas tas par apmeklētāju pie Mežagaiļa.
- ILZE Lūk, tur jau viņi abi nāk. Pēc kontrabandista tā kā neizskatās.
- JURIS Pēc senu grāmatu kolekcionāra arī nē...
- LIDIJA Pateiksim nepacietīgajiem radioklausījiem. Tā ir...
- JURIS Jauna, apburoša un noraudājusies meitene.

- ILZE Jā, pavisam grūti viņu iedomāties lidostā un muitā, aukstasinīgi slēpjot grāmatas.
- LIDIJA Mežagaiļa kungs, ko jūs mums pastāstīsiet? Vai ir ziņas no lidostas un muitas?
- MEŽAGAILIS Hm — hm. Lai stāsta! Grāmatu zagle!
- MEITENE Es nezagu!
- ILZE Nomierinieties!
- MEŽAGAILIS Jānomierinās ir man, man!
- ILZE Lai viņa runā! Un tu tīkmēr nomierinies! Un tagad aprunāsimies ar jums. Vai jūs paņēmāt grāmatas?
- MEITENE Nē! Es vienkārši tās ieliku citā vietā.
- MEŽAGAILIS Jā, savā grāmatplauktā...
- MEITENE Nē, taču! Jūs nesaprodat. Uzklausiet, lūdzu!
- ILZE Ľauj meitenei runāt! Runājet! Mēs jūs klausāmies!
- MEITENE Man rīt jānodod maģistra darbs. Vakar bibliotēkā lasīju līdz vakaram. Sapratu, ka nepaspēšu. Paslēpos lasītavā un, kad visi aizgāja, turpināju lasit. Grāmatu no rīta nomiku atpakaļ, tikai citā plauktā. Kad bibliotēku no rīta atvēra, izlavijos ārā. Mājās pagulēju, tad devos atpakaļ uz bibliotēku! Tur visi tādi satraukti.
- MEŽAGAILIS Kā nu nē!
- MEITENE Bet es tā negribēju... Es arī tūlit atzinos, kā viss notika.
- ILZE Tad jau bibliotekāres domāja pareizā virzienā. Jāni, piezvani uz lidostu un muitu, pasaki, ka viss kārtībā.
- MEŽAGAILIS Piezvani tu! Man vēl jāsastāda oficiāls protokols un jāaiziet uz bibliotēku!
- Zvana telefons.*
- ILZE *Paceļ klausuli. Jā, viņš ir te. Jāni, tev zvana. No lidostas. Mežagailis negribīgi pieiet pie tālruņa. Bet pārējie mazliet uzjautrinās par situāciju, kādā nokļuvis Mežagailis.*
- LIDIJA Juri, domāju, ka mums te vairs nav ko darīt!
- JURIS Nē, darbs gaida vienīgi Mežagaiļa kungu. Kamēr visiem piezvanīs un paskaidros...
- •
- LIDIJA Pagaidi, pagaidi! Mēs arī vēl neesam beiguši savu darbu.
- JURIS Zinu! Šodien raidījumā skanēja ļoti daudz lūgumu, jautājumu, uzaicinājumu...
- LIDIJA Nū! Ne tikai — dažubrīd pat asas pavēles un aizliegumi.
- JURIS Latviešu valodā to visu var izteikt ar darbibas vārdu pavēles izteiksmi.

- LIDIJA Juri, tas ir ļoti sarežģīti! Katrā personā citādi! Nekādu likumību.
- JURIS Nē! Nē! Tas ir vienkāršāk, nekā tu domā. Paklausies!
- LIDIJA 1. personā pavēles izteiksmes nav.
- JURIS Sev neko nepavēlu, neaizliedzu, nelūdzu.
- LIDIJA 2. personā pavēles izteiksme sakrīt ar tagadnes otro personu. Mainās tikai intonācija.
- JURIS Tu gaidi vilcienu. Gaidi, lūdzu, mani deviņos!
- LIDIJA Katru dienu tu zvani savam draugam. Piezvani man no rīta!
- JURIS Gan lūgums, gan aicinājums.
- LIDIJA Pa — vē — le.
- JURIS Var būt arī tā. Un kā man teikt, ja šis aicinājums, pavēle, lūgums jāizsaka daudziem cilvēkiem?
- JURIS Tu noteikti to zini, jo mūsu raidījumos skanēja ļoti daudz šādu darbības vārdu, piemēram: "Pastāstiet par sevi! Iepazīstieties ar raidījuma viesi!"
- LIDIJA Mēgināšu pati pateikt.
- JURIS Piezvaniet mums pēc raidījuma! Esiet pazīstami ar manu kolēģi!
- JURIS Jā, šie teikumi jau skanēja mūsu raidījumā. Bet tagad, Lida, vai tu nepalīdzētu mūsu radioklausītājiem?
- LIDIJA Kas man jādara?
- JURIS Vai tu atceries, ko vakar bibliotēkā darīja meitene?
- LIDIJA Jā! Viņa... lasīja grāmatas, saprata, ka nepaspēs visu izlasīt, paslēpās lasītavā, turpināja lasīt, no rīta nolika grāmatu atpakaļ plauktā, izlavījās... Starp citu, ko šis vārds īsti nozīmē?
- JURIS Vienkārši izgāja — it kā slēpjoties, lai neviens neredzētu.
- JURIS Vai tu visu pateici?
- LIDIJA Vēl nē! Mājās viņa pagulēja, un tad devās atpakaļ uz bibliotēku.
- JURIS Tagad gan ir viss, vai ne?
- LIDIJA Jā, un mēs esam atbildējuši uz jautājumu. Ko viņa darīja vakar — tātad pagātnē.
- JURIS Arī mūsu šīsdienas raidījums jau ir pagātnē.
- LIDIJA Mēs noklausījāmies ierakstu, uzzinājām, kurš paņēma grāmatas no bibliotēkas.
- JURIS Uzzinājām, kā lūgt.
- LIDIJA Pavēlēt!

JURIS Mēs aicinām jūs — klausieties mūs un mācieties latviešu valodu!
LIDIJA Visu labu!

3. daļa

LIDIJA UN Mēs esam klāt!
JURIS
LIDIJA Lai aprunātos.
JURIS Lai mācītos latviešu valodu!
LIDIJA Lai būtu kopā ar jums, mīlie radioklausītāji!
JURIS Jā, lai būtu kopā, lai gan nesen lasiju — draudzībai nepieciešams laiks.
LIDIJA Kura mums allaž trūkst.
JURIS Allaž — tas ir vienmēr.
LIDIJA Ja nu tu runā par lasīšanu, tad es pajautāšu tev.
JURI, kādas grāmatas tev patīk lasīt?
JURIS Man patīk... man patīk...
LIDIJA Es lasu ceļojumu aprakstus.
LIDIJA Juri, bet kāpēc tu vislabprātāk lasi tieši ceļojumu aprakstus?
JURIS Grūti izskaidrot. Grāmatas sākumā tu esi tikai lasītājs, bet pamazām tu kļūsti par ceļotāju.
LIDIJA Ceļot tomēr ir interesantāk dzīvē, nevis ar grāmatu palīdzību.
JURIS Lidij, būsim reālisti. Tik neierobežotu iespēju mums tomēr nav — laika trūkums, naudas trūkums...
LIDIJA Gribēšanas trūkums.
JURIS Jā, jā! Man tīri labi patīk apgulties dīvānā, uzvest pledu, paņemt kaut ko garšīgu un...
LIDIJA Un būt otrā pasaules malā, vai ne?
JURIS Tieši tā. Es atbildēju uz tavu jautājumu. Bet tu pati — ko tu lasi?
LIDIJA Pašlaik gan nav daudz laika, bet es esmu tipiska sieviete — man patīk lasīt par milestību, uzticību, draudzību, par varoņdarbiem.
JURIS Vai mājās tev ir liela, var teikt, plaša, apjomīga bibliotēka?
LIDIJA Nē, ne visai.
JURIS Man ir daudz grāmatu. Tās pieder manai ģimenei. Jau mans vectēvs trīsdesmitajos gados pirka grāmatas, bet vecāki papildināja ģimenes bibliotēku.
LIDIJA Un tu?

JURIS	Es, protams, arī iegādājos grāmatas — tādas, kuras gri-bētu pārlasīt.
LIDIJA	Man nepatik pārlasīt grāmatas.
JURIS	Es gan dažas grāmatas pēc kāda laika pārlasu.
LIDIJA	Citas grāmatas pat vairākas reizes.
JURIS	Tātad tu esi... Pagaidi, jauj atcerēties... grāmatu tārps.
LIDIJA	Jā, tā saka par cilvēkiem, kuriem ļoti patīk lasīt, tik ļoti, ka aizmirstas viss pārējais.
JURIS	Cerams, tu neesi aizmirsis, kāpēc mēs esam šeit — studijā?
LIDIJA	Lidij...
JURIS	Tu soliji, ka šodien mūsu raidījumā būs...
JURIS	Pagaidi, pagaidi! Neatklāj manu noslēpumu uzreiz! Jā, es atceros, ko soliju, bet... viņa nepiezvanīja.
LIDIJA	Tātad ciemiņa nebūs?
	Ko mēs tagad iesāksim?
	<i>Pie durvīm kļauvē.</i>
MEITENES	Vai drikst? Mēs drikstam ienākt?
BALSS	
JURIS	Jā, lūdzu!
MEITENE	Jūs esat Lita?
VĪRIEŠA	Jā, un tas ir mans draugs.
BALSS	Raitis.
JURIS	Loti priecājos. Domāju, ka neatnāksit. Gaidīju zvanu.
LIDIJA	Juri, vai tu mūs neiepazīstinātu?
JURIS	Lidij, šī meitene ir mūsu noslēpumainā viešņa, un Raitis ir viņas draugs.
LIDIJA	Un es esmu Lidija. Kopā ar Juri veidojam šo raidījumu.
JURIS	Lita, man liekas, esmu tevi kaut kur redzējusi.
LITA	Protams, esi. Lita ir meitene no bibliotēkas.
JURIS	Nevajag. Negribu to atcerēties. Tāds kauns..
LITA	Neuztraucies, tu taču nepānēmi grāmatas.
RAITIS	Vienkārši ieliku citā plauktā.
JURIS	Lita, viss ir beidzies. Pat bibliotekāres gaida tevi un nedusmojas, tieši otrādi, ir sajūsmā par tik centīgu lasītāju, kura nakti pavada lasītavā.
LITA	Lita, vai tu bieži apmeklē bibliotēku?
RAITIS	Jā, man patīk tur lasīt. Mājās vienmēr kaut kas traucē, bet bibliotēkā visi strādā.
LIDIJA	Reizēm gadās, ka gaidu viņu pie bibliotēkas durvīm pusstundu, stundu...
	Vai tiešām tik ilgi?

- JURIS Atzīstos, par sevi gan šaubos — vai man pietiku pacietības.
- LIDIJA Protams, nē! Atceries, kā tu aizbrauci pēc intervijas ar "mis Pārdaugavu" bez manis. Nokavēju tikai divdesmit minūtes.
- JURIS Uz darbu jānāk laikā.
- RAITIS Bet interesantākais ir tas, ka arī tajā vakarā, kad Lita nakšņoja lasītavā, es viņu gaidīju pie bibliotēkas ārdurvīm. Jā?
- JURIS, LIDIJA Nevar būt!
- JURIS, LIDIJA Bet, protams, nesagaidīji!
- RAITIS Protams, nē. Devos uz kopmītnēm. Tagad gan sakā — studentu viesnīcu. Tur arī neviens Litu nebija manījis.
- LITA Un zināt, ko viņš izdarija — piezvanīja uz policiju, lai meklējot mani.
- RAITIS Otrā dienā beidzot piespiedu policiju aiziet uz studentu viesnīcu.
- LITA Bet es — redzēdama, ka mūsu stāvā parādās policisti — metos bēgt.
- RAITIS Šie man pakal.
- LITA Lita jau domāja, ka nāk arestēt viņu par notikumu bibliotēkā.
- LITA Viss jau noskaidrojās ļoti ātri.
- JURIS Bet vēl šobrīd tā īsti labi nejūtos.
- LIDIJA To visu dzirdot, gandrīz vai jāsaka — liela brēka, maza vilna.
- LITA Vai arī — dari ko darīdams, apdomā galu!
- LITA Nemaz negribēju šodien nākt uz radiostudiju. Raitis pierunāja.
- RAITIS Teicu — ejam. Kopā pasmiesimies!
- LITA Bet gulēsim turpmāk tikai mājās.
- LITA Jau apsolīju.
- • • • •
- JURIS Cienījamie radioklausītāji, mūsu ciemiņi, Lita un Raitis, jau aizgāja, bet mēs ar Lidu vēl gribam šo to pateikt.
- LIDIJA Sodien raidījumā bija daudz vārdu par lasīšanu.
- JURIS Jā, ļoti daudz. Es lasu un pārlasu grāmatas.
- LIDIJA Bet es izlasu grāmatu un ielieku plauktā, otrreiz nelasu.
- JURIS Lasišana ir mans valasprieks, un es esmu uzmanīgs un vērīgs lasītājs.
- LIDIJA Aizej uz lasītavu, un tur tu sastapsi tādus pašus lasošus cilvēkus!

- JURIS Bērns mācās salasīt kopā burtus.
LIDIJA Pēc tam nolasa skalji pāris teikumus.
JURIS Bet var salasīt un nolasīt dārzā ogas.
LIDIJA Juri, jā, ja to dara pirmo reizi — tad var teikt — tas ir
pirmais lasījums.
JURIS Bet arī uzstāšanās ar kādu ziņojumu, referātu ir lasījums.
- LIDIJA Loti daudz vārdu! Nojukt var, ja...
JURIS Ja nav jūsu palīga.
LIDIJA Mūsu "Rīgas detektīva".
JURIS Esiet mierīgi!
LIDIJA Uz tikšanos!

Rīgas 2 detektīvs

Lidija, Ilze, Jānis un Juris kopā ar Jums atklās daudzas lietas - noziegumus autobusā, bibliotēkā, slimnīcā, aptiekā. Kopā ar Jums apgūs latviešu valodu.

Lasiet, klausieties un runājet latviešu valodā!

